

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 03.01.2007, sp. zn. 29 Odo 1346/2004, ECLI:CZ:NS:2007:29.ODO.1346.2004.1

Číslo: 91/2007

Právní věta:

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.01.2007

Spisová značka: 29 Odo 1346/2004

Číslo rozhodnutí: 91

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se jako správkyň konkursní podstaty úpadkyně N., a. s. – v likvidaci (dále jen „úpadkyně N.“), domáhala vůči žalované, jako správkyň konkursní podstaty úpadkyně Č., vyloučení částky 20 miliónů Kč ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně Č. a jejího vydání ve prospěch konkursní podstaty úpadkyně N. Žalobu odůvodnila tím, že jde o částku získanou zpeněžením označených nemovitostí ve vlastnictví úpadkyně Č. Na nemovitostech totiž vázlo zástavní právo zřízené pozdější úpadkyní Č. k zajištění pohledávky společnosti E. banka, a. s., vůči pozdější úpadkyni N. Žalobkyně vyzvala žalovanou dopisem z 12. 4. 2002, doručeným 16. 4. 2002, aby dle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), v zákonné lhůtě do konkursní podstaty úpadkyně N. vyplatila zajištěnou pohledávku (kterou do konkursu vedeného na majetek úpadkyně N. přihlásila /jako právní nástupkyně E. banky, a. s./ Č., s. r. o.) nebo složila cenu nemovitostí. Žalovaná tak neučinila a nemovitosti 16. 5. 2002 zpeněžila za 20 miliónů Kč.

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 11. 2. 2003, ve znění doplňujícího rozsudku ze dne 22. 8. 2003, žalobě vyhověl co do vyloučení a vydání částky 13 900 623,80 Kč. Ohledně vyloučení a vydání částky 6 099 376,20 Kč žalobu zamítl. Soud prvního stupně – cituje ustanovení § 6 odst. 1 a 2, § 18 odst. 1 a 3, § 19 odst. 2, § 27 odst. 5 a § 28 ZKV – s odvoláním na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. [29 Cdo 2086/2000](#) (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 27/2003“), uzavřel, že práva spojená se soupisem majetku do konkursní podstaty, tedy i právo jej zpeněžit, svědčí žalované. Dále uvedl, že bez zřetele k tomu, zda majetek uvedený v § 27 odst. 5 ZKV zpeněžuje správce konkursní podstaty vlastníka majetku, nebo správce konkursní podstaty osoby, vůči které svědčí pohledávky tímto majetkem zajištěné, musí vždy vypořádat veškerá zajišťovací práva uvedená v § 28 odst. 1 ZKV. Podle názoru

soudu prvního stupně „absence úpravy“ v zákoně o konkursu a vyrovnání způsobuje, že takto mohou a musí být v konkursu uspokojeny i osoby, které nejsou konkursními věřiteli, do konkursu se nepřihlášely ani přihlásit nemohly, účastníky konkursního řízení nejsou a oprávněnost jejich nároku nemůže být zkoumána při přezkumném jednání. Tam, kde správce konkursní podstaty třetí osoby v reakci na výzvu dle § 27 odst. 5 ZKV správci konkursní podstaty osoby, vůči které svědčí pohledávky zajištěné majetkem třetí osoby, nárok uzná, s tím, že po zpeněžení majetku, na kterém vázne zajištění, vydá do druhé konkursní podstaty výtěžek zpeněžení (po odečtení nákladů vynaložených na jeho udržování, správu a prodej), není podle soudu třeba konkurujícího zápisu majetku do konkursní podstaty. Účel ustanovení § 27 odst. 5 ZKV je podle soudu naplněn i tehdy, je-li majetek sloužící k zajištění zpeněžen v konkursu vedeném na majetek třetích osob uvedených v onom ustanovení. Dále má soud za to, že oprávnění uspokojit zástavní věřitelku náleží ve smyslu ustanovení § 28 ZKV žalobkyni, která však může vydat pouze 70 % výtěžku zpeněžení nemovitostí po odečtení nákladů zpeněžení. Proto soud žalobě vyhověl co do 70 %, čemuž s přihlédnutím k tomu, že náklady zpeněžení činí 141 966 Kč, odpovídá částka 13 900 623,80 Kč.

K odvolání žalobkyně V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 6. 11. 2003 rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku ve věci samé potvrdil. Odvolací soud především uvedl, že v projednávané věci v průběhu řízení, tj. od podání žaloby, neměla žalobkyně nemovitosti zapsány v soupisu konkursní podstaty úpadkyně N., přičemž nelze souhlasit s názorem, že jí v tom zabránila žalovaná (zákon nevylučuje střet dvou konkursních podstat). Žalobkyni tak nevzniklo právo na zpeněžení v konkursní podstatě úpadkyně N. ani právo činit jakékoliv právní kroky podle zákona o konkursu a vyrovnání, které by jí toto zpeněžení umožnily. Je proto namístě závěr, že rozhodnutím ve věci by se žalobkynino právní postavení ani nezlepšilo, ani nezhoršilo. Žalobkyně tedy neměla k podání žaloby věcnou legitimaci, proto jí nemůže svědčit žádné právo vylučující soupis nemovitostí do konkursní podstaty úpadkyně Č., respektive vydání výtěžku jejich zpeněžení. Tvzení žalobkyně, že spornou částku zapsala jako pohledávku do konkursní podstaty úpadkyně N. a že žádost o její vydání se stala důvodem žaloby, je podle odvolacího soudu tvrzením o tom, že žalobkyně má za žalovanou v této výši pohledávku, kterou žalovaná neuznává a jejíž existence je mezi účastníky sporná. Podle odvolacího soudu nemůže žalobkyně tuto pohledávku vymáhat postupem podle § 19 ZKV, nýbrž podle § 27 odst. 4 ZKV, jelikož v případě pohledávky není spor o její existenci, nýbrž o to, kdo je z ní oprávněn. Žalobkyni tedy podle odvolacího soudu nesvědčí věcná legitimace ani z toho důvodu, že si spornou částku zapsala do konkursní podstaty. Odvolací soud proto nesouhlasil s právním názorem soudu prvního stupně, vyslovuje závěr, že žalobě na vyloučení věci, práva nebo majetkové hodnoty ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně Č. nelze vyhovět, nejsou-li zároveň zapsány v soupisu konkursní podstaty úpadkyně N. Zároveň uvedl, že po zpeněžení nemovitostí žalobkyně nemůže zapsat do konkursní podstaty úpadkyně N. ani výtěžek zpeněžení.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé a výslovně též proti zamítavému výroku rozsudku soudu prvního stupně podala žalobkyně včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., namítajíc, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje dovolatelka v řešení otázek:

- 1) Zda správce konkursní podstaty osobního dlužníka je oprávněn nebo povinen vyzvat správce konkursní podstaty zástavního dlužníka (vlastníka zástavy) k plnění podle § 27 odst. 5 ZKV?
- 2) Zda správce konkursní podstaty zástavního dlužníka je po prohlášení konkursu na majetek osobního dlužníka povinen vydat plnění podle § 27 odst. 5 ZKV do konkursní podstaty osobního dlužníka?
- 3) Zda správce konkursní podstaty osobního dlužníka, který vyzve zástavního dlužníka k plnění v souladu s ustanovením § 27 odst. 5 ZKV, je oprávněn zapsat majetek sloužící k zajištění pohledávky

do konkursní podstaty před uplynutím zákonné třicetidenní lhůty?

4) Zda správce konkursní podstaty zástavního dlužníka, který zástavu zpeněží poté, co od správce konkursní podstaty osobního dlužníka obdržel výzvu k plnění podle § 27 odst. 5 ZKV, avšak ještě před uplynutím zákonné třicetidenní lhůty, je povinen vydat do konkursní podstaty osobního dlužníka cenu majetku sloužícího k zajištění pohledávky osobního dlužníka?

5) Co se rozumí pojmem „konkursní podstata“ v širším a užším smyslu?

Nesprávné právní posouzení věci pak dovolatelka spatřuje v tom, že soudy nižších stupňů uvedené otázky zodpověděly odlišně od jejího názoru. Dovolatelka je přesvědčena, že její povinností bylo vyzvat správce konkursní podstaty zástavního dlužníka k plnění podle § 27 odst. 5 ZKV a že ten byl povinen na základě této výzvy plnit do konkursní podstaty osobního dlužníka bez zřetele k tomu, že ke zpeněžení zajištění došlo před uplynutím zákonné třicetidenní lhůty. Nesouhlasí přitom s názorem odvolacího soudu, který výzvě nepřisuzuje žádné účinky a vyšel z toho, že zástavní právo zaniklo zpeněžením nemovitostí, jakož i z toho, že v popisovaném případě postup dovolatelky podle § 27 odst. 5 ZKV nebyl nutný a že mohla majetek sloužící k zajištění rovnou sepsat do konkursní podstaty osobního dlužníka. Odvolací soud pochybil, dovodil-li, že žalovaná byla oprávněna nemovitosti zpeněžit, aniž by cenu zástavy, respektive výtěžek jejího zpeněžení, vydala do konkursní podstaty osobního dlužníka. Dovolatelka nesouhlasí ani s názorem žalované, že zástavního věřitele může uspokojit z konkursní podstaty zástavního dlužníka jako odděleného „nekonkursního“ věřitele podle § 165 obč. zák., upozorňujíc, že zástavní smlouva byla uzavřena za jiné právní úpravy. Žalovaná nadto podle dovolatelky pomíjí, že pohledávku odděleného věřitele je nutné přihlásit a přezkoumat, což je podle dovolatelky možné jen v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka. Kromě toho dovolatelka uvádí, že kdyby zástavní věřitelku uspokojila žalovaná, byla by v rozsahu, ve kterém by její pohledávka byla uspokojena jako pohledávka druhé třídy, uspokojována z jiné absolutní částky a v jiném poměru než při uspokojení z konkursní podstaty osobního dlužníka. Věřitele podle dovolatelky poškozuje i model, který zvolil soud prvního stupně tím, že žalované uložil, aby dovolatelce vyplatila 70 % výtěžku zpeněžení nemovitostí za účelem jejich vyplacení zástavní věřitelce, a zbytek ponechal v konkursní podstatě zástavního dlužníka. Zbývající část pohledávky zástavní věřitelky by totiž měla být uspokojována společně s ostatními věřiteli ve druhé třídě z konkursní podstaty zástavního dlužníka. Dovolatelka proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, jelikož nepřisuzuje napadenému rozhodnutí zásadní právní význam. Odkazujíc na řešení přijatá Nejvyšším soudem v R 27/2003 a v rozsudku uveřejněném pod číslem 9/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a vyjmenovávajíc dále rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [35 Odo 653/2004](#) (toto rozhodnutí bylo uveřejněno pod č. 84/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), sp. zn. [29 Odo 185/2001](#), sp. zn. [29 Odo 783/2004](#) (toto rozhodnutí bylo uveřejněno v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 2005 pod č. 129) a sp. zn. [29 Odo 86/2003](#), uzavírá, že tato rozhodnutí dávají odpověď na otázku formulovanou dovolatelkou výše pod bodem 1).

K otázkám formulovaným dovolatelkou výše pod body 2) a 4) žalovaná poukazuje – se zřetelem k R 27/2003 – na to, že dovolatelka zástavu nese-psala do konkursní podstaty osobní dlužnice, a zdůrazňuje, že pro vydání výtěžku zpeněžení musí platit (i vzhledem k rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 519/2001](#) /toto rozhodnutí bylo uveřejněno pod č. 18/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek/) ustanovení § 28 ZKV, z něž plyne, že lze vydat maximálně 70 % výtěžku zpeněžení. Situaci, kdy správce konkursní podstaty zástavního dlužníka zpeněží zástavu dříve, než je sepsána v konkursní podstatě osobního dlužníka, řeší podle žalované rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 13 Cmo 13/2003 (toto rozhodnutí bylo uveřejněno pod č. 9/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 9/2004“). Záporná odpověď na otázku formulovanou

dovolatelkou pod bodem 3) plyne podle žalované přímo z dikce § 27 odst. 5 ZKV a formulaci otázky pod bodem 5) pokládá žalovaná za nesrozumitelnou. Výtěžek zpeněžení pak podle žalované nelze vymáhat vylučovací žalobou, nýbrž toliko postupem podle § 27 odst. 4 ZKV.

Dovolatelka výslovně dovoláním napadá i rozsudek soudu prvního stupně. Funkční příslušnost soudu k projednání dovolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně však není dána (srov. § 236 odst. 1 o. s. ř.); Nejvyšší soud proto řízení v této části zastavil podle § 104 odst. 1 o. s. ř. (srov. i usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 47/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro řešení otázek formulovaných dovolatelkou výše pod body 1) až 4), maje napadené rozhodnutí za rozporné s judikaturou Nejvyššího soudu.

N e j v y š š í s o u d řízení o dovolání žalobkyně proti rozsudku soudu prvního stupně ze dne 11. 2. 2003 (ve znění doplňujícího rozsudku ze dne 22. 8. 2003) zastavil. Rozsudek soudu druhého stupně ze dne 6. 11. 2003 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Právní posouzení je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné především skutkové závěry, podle kterých:

- 1) Usnesením ze dne 6. 3. 2001 prohlásil Městský soud v Praze konkurs na majetek úpadkyně N.
- 2) Usnesením ze dne 30. 10. 2001 prohlásil Městský soud v Praze konkurs na majetek úpadkyně Č.
- 3) Nemovitosti ve vlastnictví úpadkyně Č., jimiž tato úpadkyně zajišťovala pohledávku zástavní věřitelky Č., s. r. o., byly dne 8. 11. 11. 2001 sepsány do konkursní podstaty úpadkyně Č.
- 4) Žalobkyně podáním datovaným 12. 4. 2002, doručeným 16. 4. 2002, vyzvala žalovanou, aby ve smyslu ustanovení § 27 odst. 5 ZKV vyplatila ve lhůtě 30 dnů ve prospěch konkursní podstaty úpadkyně N. zajištěnou pohledávku ve výši 177 981 433,92 Kč nebo aby v téže lhůtě složila cenu věcí (nemovitostí), jimiž je pohledávka zajištěna.
- 5) Žalovaná nemovitosti zpeněžila prodejem mimo dražbu dne 16. 5. 2002 za částku 20 000 000 Kč. Náklady spojené se správou a zpeněžením nemovitostí činily 141 966 Kč.
- 6) Žalobkyně podáním datovaným 22. 10. 2002 vyzvala žalovanou, aby do konkursní podstaty úpadkyně N. vydala výtěžek zpeněžení nemovitostí.

Podle ustanovení § 6 ZKV majetek podléhající konkursu tvoří konkursní podstatu (odstavec 1). Konkurs se týká majetku, který patřil dlužníkovi v den prohlášení konkursu a kterého nabyl za konkursu; tímto majetkem se rozumí také mzda nebo jiné podobné příjmy. Do podstaty nenáleží majetek, jehož se nemůže týkat výkon rozhodnutí; majetek sloužící podnikatelské činnosti z podstaty vyloučen není (odstavec 2). Za podmínek stanovených tímto zákonem patří do podstaty také majetek jiných osob, zejména těch, které jej nabyly na základě neúčinných právních úkonů dlužníka (odstavec

3).

Ustanovení § 19 ZKV pak určuje, že jsou-li pochybnosti, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota náleží do podstaty, zapíše se do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně (odstavec 2). Do uplynutí lhůty k podání žaloby a po dobu do pravomocného skončení řízení o žalobě nesmí správce věc, právo nebo jinou hodnotu zpeněžit ani s ní jinak nakládat, ledaže tím odvrací hrozící škodu na majetku, který je předmětem žaloby (odstavec 3).

Z ustanovení § 27 ZKV se dále podává, že peněžitě pohledávky, které má úpadce za svými dlužníky nebo osobami, které zajišťují tuto pohledávku, je správce povinen uplatnit a vymáhat ve prospěch podstaty; to platí přiměřeně i pro nepeněžitě pohledávky úpadce, pokud je možné ocenit je penězi. Tuto povinnost správce nemá, pokud náklady na uplatnění a vymáhání pohledávek nelze krýt z podstaty, ledaže by konkursní věřitelé poskytli správci přiměřenou zálohu k jejich krytí (odstavec 4). Osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28 ZKV) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18 ZKV).

Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu) (odstavec 5).

V této podobě platila citovaná ustanovení jak v době prohlášení konkursu na majetek obou úpadkyň, tak v době vydání napadeného rozhodnutí.

K tomu, že po zániku zástavního práva zpeněžením zástavy v konkursu již nemůže být v dalším konkursu uplatněno právo na oddělené uspokojení pohledávky z titulu jeho zajištění takovým zástavním právem, se Nejvyšší soud vyslovil (a rozhodovací praxi soudů nižších stupňů usměrnil) již tím, že pod číslem 9/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek uveřejnil žalovanou zmíněný rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 13 Cmo 13/2003, s právní větou, podle které, zaniklo-li zástavní právo zpeněžením zástavy podle § 28 odst. 5 ZKV ve znění pozdějších předpisů, nelze v konkursním řízení vedeném na majetek dlužníka, jehož (osobní) dluh byl zajištěn tímto zástavním právem, postupovat podle § 27 odst. 5 uvedeného zákona. Podrobněji pak Nejvyšší soud tento závěr rozvedl v rozsudku ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. [29 Odo 396/2003](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2006, pod č. 152.

V posledně označeném rozhodnutí, v němž byl spor o vyloučení majetku z konkursní podstaty rovněž veden mezi správcem konkursní podstaty osobního dlužníka (jako žalobcem) a správcem konkursní podstaty zástavního dlužníka (jako žalovaným), se Nejvyšší soud vyslovil (s odkazem na další svůj rozsudek ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. [29 Odo 86/2003](#)) také k prvním třem dovolatelkou položeným otázkám. Vysvětlil, že z povahy zástavního práva plyne, že zpeněžení zástavy v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka má přednost před jejím zpeněžením v konkursu vedeném na majetek zástavního dlužníka – vlastníka zástavy. Dovodil rovněž, že i tehdy, je-li konkurs na majetek osobního dlužníka prohlášen později než konkurs na majetek zástavního dlužníka (vlastníka věci), do jehož konkursní podstaty byla věc sepsána, může se správce konkursní podstaty vylučovací žalobou na základě tvrzení, že právní důvod prvního soupisu odpadl, úspěšně domáhat vyloučení věci ze soupisu

konkursní podstaty zástavního dlužníka. Vzhledem k tomu, že zákon o konkursu a vyrovnání nezná jiný postup, na jehož základě by správce konkursní podstaty osobního dlužníka mohl přistoupit k soupisu majetku zástavního dlužníka do konkursní podstaty osobního dlužníka, než postup podle § 27 odst. 5 ZKV, je zjevné, že i při střetu konkursních podstat osobního dlužníka a zástavního dlužníka musí správce konkursní podstaty osobního dlužníka postupovat právě podle § 27 odst. 5 ZKV a správce konkursní podstaty zástavního dlužníka je oprávněn a povinen na takovou výzvu (je-li opodstatněná) reagovat jako každý jiný zástavní dlužník, který obdržel výzvu podle uvedeného ustanovení, včetně možnosti (je-li to s přihlédnutím k výši zajištěné pohledávky pro konkursní podstatu zástavního dlužníka výhodné) zajištěnou pohledávku vyplatit. Jinak řečeno, i kdyby žalovaná nesepsala nemovitosti do konkursní podstaty zástavní dlužnice (úpadkyně Č.) jako první, nemohla by dovolatelka přistoupit k soupisu nemovitostí (zástavy) do konkursní podstaty osobní dlužnice dříve, než po uplynutí třicetidenní lhůty určené zástavní dlužnici ve výzvě podle § 27 odst. 5 ZKV k vyplacení zajištěné pohledávky nebo ke složení ceny zastavených nemovitostí. Naznačuje-li odvolací soud, že dovolatelka mohla rovnou přikročit k soupisu majetku do konkursní podstaty osobní dlužnice, pak rovněž pomíjí právní význam skutečnosti, že jako první nemovitosti sepsala (do konkursní podstaty zástavní dlužnice) žalovaná. Již v R 27/2003 (ve kterém šlo též o spor mezi správcem konkursní podstaty osobního dlužníka /jako žalovaným/ a správcem konkursní podstaty zástavního dlužníka /jako žalobcem/) Nejvyšší soud vysvětlil, že práva a povinnosti spojené se soupisem majetku do konkursní podstaty svědčí tomu správci konkursní podstaty, který majetek sepsal jako první, s tím, že v pořadí druhý soupis nemovitosti neopravňuje správce konkursní podstaty, který takový soupis provedl, k tomu, aby po dobu, kdy trvají účinky v pořadí prvního soupisu, s nemovitostí nakládal, ani jej nezatěžuje povinností obstarat údržbu a správu sepsané nemovitosti. Jinak řečeno, postup doporučený dovolatelce odvolacím soudem by jí vzhledem k účinkům prvního soupisu žádný užitek nepřinesl a jen proto, že k soupisu jako v pořadí druhá nepřikročila, jí věcnou legitimaci k podání vylučovací žaloby upřít nelze.

Pro zodpovězení otázky, jaké právní účinky má skutečnost, že správkyňe konkursní podstaty zástavní dlužnice nemovitosti (zástavu) zpeněžila před uplynutím třicetidenní lhůty podle § 27 odst. 5 ZKV a předtím, než dovolatelka podala vylučovací žalobu v této věci, avšak již poté, co obdržela výzvu podle § 27 odst. 5 ZKV, je nezbytné nejprve vystihnout dopady, jež by takový postup měl, u zástavního dlužníka, který není v konkursu.

Změna vlastníka zástavy zásadně nevede k zániku zástavního práva a výzva adresovaná správcem konkursní podstaty osobního dlužníka zástavnímu dlužníku (vlastníku zástavy) nepozbývá účinků jen proto, že po jejím obdržení (a předtím, než správce konkursní podstaty osobního dlužníka zástavu sepsal) zástavní dlužník převedl zástavu na jiného. Jinak řečeno, jestliže zástavní dlužník (vlastník zástavy) po obdržení výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV převedl zástavu na jiného, aniž tím došlo k zániku zástavního práva, je správce konkursní podstaty osobního dlužníka po uplynutí lhůty uvedené v posledně označeném ustanovení oprávněn zástavu sepsat do konkursní podstaty osobního dlužníka bez zřetele k tomu, že zástava po doručení výzvy změnila vlastníka. V posuzovaném případě ovšem takovému postupu brání skutečnost, že zpeněžení zástavy správcem konkursní podstaty způsobuje zánik zástavního práva (§ 28 odst. 5 ZKV), takže správce konkursní podstaty osobního dlužníka vůči nabyvateli zástavy již z tohoto titulu žádná práva uplatnit nemůže.

Ke zpeněžení zástavy však došlo poté, co správkyňe konkursní podstaty osobní dlužnice uplatnila příslušný nárok zákonem předvídaným způsobem (v R 9/2004 a v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 396/2003](#) šlo o případ, kdy ke zpeněžení zástavy došlo před doručením výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV). Za této situace náleží správce konkursní podstaty osobní dlužnice právo domáhat se vylučovací žalobou vydání takovým zpeněžením nabytého výtěžku zpeněžení (opačný názor by vedl k nepřijatelnému závěru, že výzva podle § 27 odst. 5 ZKV nemá žádné právní účinky a adresát, kterým je při střetu konkursních podstat správce konkursní podstaty, ji může až do podání vylučovací žaloby

beztrestně ignorovat). Závěr, podle kterého se lze domáhat vyloučení náhradního peněžitého plnění získaného správcem konkursní podstaty za zpeněžený majetek z konkursní podstaty vylučovací žalobou podle § 19 odst. 2 ZKV, Nejvyšší soud učinil např. v rozsudku uveřejněném pod č. 81/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a úvahy odvolacího soudu ani potud správné nejsou.

Podle ustanovení § 28 odst. 4 ZKV (ve znění, jež od doby prohlášení konkursu na majetek obou úpadkyň, do vydání napadeného rozhodnutí nedoznalo změn), oddělení věřitelé se podle tohoto ustanovení uspokojují do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího. Neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu, a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří.

V již citovaném rozsudku sp. zn. [29 Odo 396/2003](#) Nejvyšší soud také podrobně vysvětlil, proč při úpravě, která zástavnímu věřiteli zaručuje (jako oddělenému věřiteli) stejnou míru uspokojení (70 %) v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka i v konkursu vedeném na majetek zástavního dlužníka, soudní praxe trvá na tom, že střet konkursních podstat o zajištění (o zástavu) je nutno tam, kde je to možné, řešit (bez zřetele k tomu, který konkurs byl prohlášen jako první a ve kterém z nich bylo zajištění /zástava/ důvodně sepsáno) ve prospěch konkursní podstaty osobního dlužníka. Jde o rozvržení částky, o kterou v důsledku sedmdesátiprocentní klauzule obdržel zajištěný věřitel na uspokojení zajištěné pohledávky ze zajištění méně, než by mu náleželo mimo konkurs. Nezajištěným věřitelům podle této úpravy přísluší právo podílet se na rozvržení části čistého výtěžku zpeněžení zajištění (plynoucí z omezení zajištěného věřitele a jdoucí na jeho úkor). Okruh nezajištěných věřitelů v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka se zpravidla liší od okruhu nezajištěných věřitelů v konkursu vedeném na majetek zástavního dlužníka.

Kdyby tedy byly sporné nemovitosti zpeněženy v konkursu vedeném na majetek osobní dlužnice (úpadkyně N.), podílela by se zástavní věřitelka na rozvrhu částky, o kterou obdržela v důsledku sedmdesátiprocentní klauzule ze zajištění méně, než by jí náleželo mimo konkurs, jako nezajištěná věřitelka spolu s dalšími nezajištěnými věřiteli osobní dlužnice. Jak bylo rovněž řečeno v rozsudku sp. zn. [29 Odo 396/2003](#), v konkursu vedeném na majetek zástavní dlužnice by zástavní věřitelce již takové právo nepřislušelo. Dovolatelčiny argumenty jsou tedy i proto opodstatněné.

Jestliže dovolací soud za dané situace dovolání přesto zamítl (podle § 243b odst. 2 písm. b/, části věty před středníkem, o. s. ř.) v rozsahu týkajícím se částky 141 966 Kč, učinil tak jen proto, že potud jde o dovoláním nezpochybněné náklady spojené s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci (§ 28 odst. 2 ZKV), o které bylo nutno částku dosaženou zpeněžením (20 000 000 Kč) snížit.

Jinak Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (podle § 243b odst. 2 písm. b/, části věty za středníkem, o. s. ř.), včetně závislého výroku o nákladech řízení, a věc v popsáném rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.